

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

1/S-son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ S/1 (5) - 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafuz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari

nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashi huzuridagi Sudyalar oliy maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo‘limi psixologik xizmat boshlig‘i.

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po‘latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo‘tayeov Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O‘zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro‘yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo‘yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Мадреймов Фархат Махсетбаевич</i> СОЦИАЛЬНАЯ ПОЛИТИКА В КАРАКАЛПАКСТАНЕ В 1920-1924 ГОДАХ	12-18
<i>Алимджанов Бахтиёр Абдихакимович</i> АНТРОПОЛОГИЯ ИМПЕРСКОЙ ВЛАСТИ: ХАКЕНТСКИЕ ЗЕМЛИ И АДВОКАТ С. ЛАПИН	19-23
<i>Чориев Шохрух Холтура угли</i> ИСТОРИОГРАФИЯ БАНКОВСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ТУРКЕСТАНСКОГО ГЕНЕРАЛ- ГУБЕРНАТОРСТВА В 40-90-Е ГОДЫ ХХ ВЕКА	24-35
<i>Najmiddinov Boburmirzo Zuhridin o'g'li</i> SOVET HOKIMIYATINING 1917-1943-YILLARIDA O'ZBEKISTON SSR DA AMALGA OSHIRGAN DINIY SIYOSATI	36-43
<i>Esonova Nilufar</i> SANOAT SOHASIDA XALQARO HAMKORLIK MUNOSABATLAR TARIXINING O'RGANILISHI: TAHLIL VA NATIJALAR (1991-2018-YILLAR)	44-47
<i>Qarshiyev Ahmad, Jumayev Abdimo'min, Bebitov Maqsud</i> DENOV BEKLGIDA MAVJUD JOY NOMLARIGA OID MULOHAZALAR	48-55
<i>Qurbonov Abbas</i> MUSTAQILLIKNING DASTLABKI YILLARIDA QASHQADARYODA YENGIL SANOAT SOHASIDA AMALGA OSHIRILGAN ISLOHOTLAR VA ULARNING NATIJALARI	56-59
<i>Abduraimova Sabohat Ergash qizi</i> BUXORO AMRLIGI DAVRIDA CHIROQCHI BEKLGIGI AHOLISINING TURMUSH TARZI	60-65

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Karjavova Xurshida Abdumalikovna</i> MAHALLA INSTITUTINING IJTIMOIIY-IQTISODIY RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	66-73
<i>Pardayev Erkin Egamberdi o'g'li</i> XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA SIFATNI BOSHQARISHNING INNOVATSION USULLARI	74-82
<i>Palvanbayev Umidbek O'ktam o'g'li</i> O'ZBEKISTON POCHTA BOZORIDA XUSUSIY POCHTA KORXONALARINING TUTGAN O'RNI (BTS, DMS, EMU POCHTALARI MISOLIDA)	83-86
<i>Чинорова Шаҳодат Мансур кизи, Нормуродов Хусан Эшмахматович</i> ЗНАЧЕНИЕ ТАРГЕТИРОВАНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В РАЗВИТИИ РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ	87-93
<i>Gabriel Ayodeji Ogunmola</i> GREEN BONDS: FINANCING RESOURCE CONSERVATION FOR A SUSTAINABLE FUTURE IN FARMING IN UZBEKISTAN	94-108

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Rashidova Dilfuza Ganievna</i> XIX ASR O‘ZBEK SHOIRALARINING IJODIDA GUMANISTIK G‘OYALAR VA IJTIMOY-FALSAFIY QARASHLAR	109-113
<i>Ochilova Nigora Ruzimuratovna</i> GENDER TENGLIGINI TA‘MINLASHNING IQTISODIY-IJTIMOY OMILLARI	114-118
<i>Samadov Jonmurod</i> JALOLIDDIN RUMIY ASARLARIDA FALSAFIY TUSHUNCHALAR VA ULARNING ILMIY–METODOLOGIK TAHLILI	119-123
<i>Kdirbaev Baxadir Berdaxovich</i> AXBOROT JAMIYATI VA MEDIA-MADANIYATNING NAZARIY-FALSAFIY TUSHUNCHASI	124-131
<i>Kurbanbaeva Ulbosin Jumag‘alievna</i> EKOLOGIK XAVFSIZLIK TUSHUNCHASINING MOHIYATI VA XUSUSIYATLARI	132-136
<i>Narzukulova Ferangiz Rustamjonovna</i> ILMIY TIL VA FALSAFIY TERMINOLOGIYA: SHAKLLANISH VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	137-141
<i>Xolmirzaev Xurshid Nakibillaevich</i> IJTIMOY-KASBIY FAOLIYAT JARAYONIDA SUN‘IY INTELLEKTNING INSON SALOHIYATIGA TA‘SIRI	142-148
<i>Султанов Бахтиёр Бахтиёрович</i> ОБРАЗ ФИЗИЧЕСКОЙ РАЗВИТОЙ, ГЕРОИЧЕСКОЙ ЛИЧНОСТИ В ЭПОХУ АНТИЧНОСТИ	149-153
<i>Bozorov Suxrob Komilovich</i> MA‘NAVIY TRANSFORMATSIYANING ISTIQBOLLARI: INNOVATSION G‘OYA VA LOYIHALAR	154-157
<i>Kimsanbayeva Shaxnoza Bakridinovna</i> MILLIY O‘ZLIK VA DINIY BAG‘RIKENGLIK: ZAMONAVIY JAMIYATDAGI O‘ZARO TA‘SIRLAR	158-163
<i>Muxamedjanova Lalixon</i> GLOBALASHUV VA MADANIYATLARARO ARALASHUV	164-172

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

<i>Isanova Feruza Tulqinovna</i> INGLIZ VA O‘ZBEK TILLARIDAGI XALQARO HUQUQ SOHASIGA OID LEKSIK BIRLIKLARNING DIAKRON TADQIQI	173-180
<i>Mahmudova Umida Ural qizi</i> INTERNET DISKURSIDA FOYDALANILADIGAN EMOJILARNING LISONIY VA MADANIY JIHATLARI	181-189
<i>Madalov Navruz Ergashevich</i> IMPORTANT SUBJECTS OF COMPARATIVE AND CONTRASTIVE PHILOLOGICAL STUDIES AND TRANSLATION DIFFICULTIES OF STRUCTURAL–SEMANTIC MODELS OF PROVERBS	190-194
<i>Ubaydullayev Normuhammad Xasanovich</i> XOTIRANOMALARDA ZAMON VA MAKON MASALASI	195-198

<i>Ochilova Habiba Akramovna</i> ISSUES IN THE CLASSIFICATION OF QUESTION SENTENCE TYPES IN LINGUISTICS ...	199-207
<i>Muxammadiyeva Mashxura, Amirqulova Gulxayo</i> FILOLOGIK TADQIQOTLARNING ZAMONAVIY TIBBIY TARJIMA VA TALQINGA TA'SIRI	208-213
<i>Karabaeva Barno Bobir qizi</i> A COMPARATIVE ANALYSIS OF METAPHORICAL EXPRESSIONS REFLECTING PERCEPTION IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	214-219
<i>Axunbabaeva Narqiza Xamidjanovna</i> ЛИНГВОПРАГМАТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ПЕРЕВОДОВ ИСТОРИЧЕСКИХ И АРХАИЧНЫХ СЛОВ В ДОКУМЕНТАЛЬНО-ИСТОРИЧЕСКОЙ ПОВЕСТИ «ВЛАСТИТЕЛЬ СЕМИ СОЗВЕЗДИЙ»	220-226
<i>Turdaliyeva Shahnoza O'ktamovna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI SON-GIBRID MAQOLLARNING LEKSIK-SEMANTIK TAHLILI	227-236
<i>Mansurova Shohista Isroilovna</i> OT OBRAZI TUSHUNCHASI (ZAMONAVIY O'ZBEK VA JAHON ADABIYOTI MISOLIDA)	237-241
<i>Davranov Akmal Akramjonovich</i> IJTIMOIY TENGLIK TUSHUNCHASI (INGLIZ UTOPIYALARI VA O'ZBEK DOSTONLARI MISOLIDA)	242-246
<i>Yuldasheva Aziza Yuldashevna</i> TARJIMASHUNOSLIKDA PRAGMATIKANING O'RNI	247-252
<i>Mirvaliyeva Malika Zoid qizi</i> SEMANTIKANING TARJIMADAGI AHAMIYATI	253-257
<i>Sidiknazarova Zulfiya Mirsharapovna</i> JADID ADABIYOTI VA MODERNIZATSIYA JARAYONLARI	258-262
<i>Ruzibayeva Aziza Kahramanovna</i> THE MOOD OF LONGING FOR FREEDOM IN THE AGE OF BYRON	263-266
<i>Narzikulova Rayhona Ahmadovna</i> THE PRAGMATIC FUNCTIONS OF IRONY	267-271
<i>Najmiddinov Muhammadjon</i> O'ZBEK TILIDA KO'P MA'NOLILIK, SINONIMIYA, OMONIMIYA VA ULARNING ELEKTRON TEZAVRUSDA AKS ETISHI	272-278
<i>Achilov Oybek Rustamovich</i> LEKSIK-SEMANTIK DEVIATSIYA ILGARI SURISH VOSITASI SIFATIDA	279-284
<i>Tashpulatova Mukambar Axmetovna</i> KOMPYUTER LINGVISTIKASI VA SUN'IY INTELLEKTNING TILGA TA'SIRI	285-289
<i>Normamatov Farrux, Toshpo'latova Xusniya</i> GLOBAL KESIMDA INGLIZ MADANIYATINING LINGVOKULTUROGIK JIHATLARI	290-293
<i>Shonazarova Gulnoza, Madiyeva Madina</i> THE ROLE OF INTERNET RESOURCE IN IMPROVING TEACHING FOREIGN LANGUAGE: METHODOLOGICAL ANALYSIS AND PRACTICAL RECOMMENDATIONS	294-297

<i>Jo'rayeva Lola Tolibdjonovna</i> IJTIMOIY TARMOQLARDA NEOLOGIZMLARNING BUGUNGI KUNDAGI QO'LLANILISHI	298-302
<i>Saitxanova Aziza Xolmuxamedovna</i> TA'M VA TIL O'RTASIDAGI MUVOZANAT: TAOM DISKURSINING TARJIMA QIYINCHILIKLARI VA YECHIMLARI	303-307
<i>Axmedov Shaxzod, Nazarov Vafokul</i> NEOLOGIZMLAR TADQIQI TARIXIGA DOIR	308-312
<i>Mustafayeva Sojida Ulashevna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARDA MERONIMIK MUNOSABATLI SO'ZLARNING LEKSIKOGRAFIK TALQINLARI	313-321
<i>Buriyeva Muxayyo Zokir qizi</i> COMPARATIVE ANALYSIS OF MEAT IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	322-326
<i>Berdiqulova Shaxnoza Ruziqulovna</i> YORDAMCHI SO'ZLARNING SHAKLIY XUSUSIYATLARIGA KO'RA TURLARI VA YASALISHI: BOG'LOVCHILAR	327-330
<i>Shokirova Gulbahor Alimovna</i> NEMIS TILINI O'QITISHDA YANGI YONDASHUVLAR	331-334
<i>Najmidinova Nafisa Ulja qizi</i> O'ZBEK TILIDA SO'ZLASHUVCHILARGA ITALYAN TILINI O'RGATISHDAGI MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI	335-339
12.00.00 - YURIDIK FANLAR	
<i>Утемуратов Махмут Ажимуратович</i> СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ТРАНСФОРМАЦИИ ПРАВА (ОТ ТРАДИЦИОННОГО К ЦИФРОВОМУ ПРАВУ)	340-344
<i>Masadikov Sherzodbek</i> ENFORCEMENT OF ARBITRATION AGREEMENT UNDER UZBEK LAW	345-351
<i>Alieva Kamola Ravshanovna</i> ONLINE GENDER-BASED VIOLENCE IN UZBEKISTAN: GAPS IN LEGISLATION AND THE PATH FORWARD	352-363
<i>Utebaev Salamat Maqsetbay o'g'li</i> KONTRABANDA UCHUN JAVOBGARLIK TO'G'RISIDAGI QONUNCHILIK EVOLYUTSIYASI: TARIXIY-HUQUQIY TAHLIL	364-372
<i>Ходжаева Ширин</i> ЮРИДИЧЕСКАЯ ПРИРОДА ВСЕМИРНОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ В СИСТЕМЕ МЕЖДУНАРОДНОГО ПРАВА	373-378
<i>Каюмова Асаля Султномуродовна</i> ЭЛИТА ИНДУСТРИИ ВЕНЧУРНОГО КАПИТАЛА	379-384
<i>Mirzaraximov Baxtiyor, Shokirov Bobur</i> ZAMONAVIY TASHKILOTLARDA KIBERXAVFSIZLIK STRATEGIYALARINING SHAKLLANISHI VA SAMARADORLIGI: MA'LUMOTLARNI HIMOYA QILISH CHORALARINING RIVOJLANISHI VA NATIJADORLIGI TAHLILI	385-392

<i>Суннатиллаева Сарвиноз Иззатулло кизи</i> ДИСКРЕЦИОННЫЕ ПОЛНОМОЧИЯ В ЕВРОПЕЙСКОМ СОЮЗЕ И СОВЕТЕ ЕВРОПЫ: ПРЕДЕЛЫ, КОНТРОЛЬ И СУДЕБНАЯ ПРАКТИКА	393-400
<i>Dilboboyev Nozimbek</i> CHET ELLIK INVESTORLARNING HUQUQIY MAQOMI HAMDA ULARNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASH BO'YICHA IMTIYOZ VA PREFERENSIYALAR BERISH	401-406
<i>Raximbayev O'tkir Fayzullayevich</i> YANGI O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASIDAGI QONUNCHILIKNI TAKOMILLASHTIRISH MASALASIGA NAZAR	407-414
<i>Ubaydullayev Abror Qutpilla o'g'li</i> HOZIRGI ZAMON ISLOM MOLIYA HUQUQI VA AN'ANAVIY HUQUQIY TIZIMLAR O'RTASIDAGI QIYOSIY-HUQUQIY TAHLIL VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	415-423
<i>Zokirov Sardorjon Karimjon ugli</i> PROCEDURAL FEATURES OF PARTICIPATION DEFENSE COUNSEL AT THE PRELIMINARY INVESTIGATION	424-430
<i>Axmedova Guliruxsor Ravshanovna</i> BOLANI OLIB BERISH VA UCHRASHTIRISH BILAN BOG'LIQ ISHLARNI KO'RIB CHIQUISH BO'YICHA SUD VA HUQUQIY AMALIYOTNING DOLZARB MUAMMO VA YECHIMLARI	431-436
<i>Zoilboyev Javlon Karimjon o'g'li</i> MA'MURIY SUD ISHLARINI YURITISHDA QONUNIY KUCHGA KIRGAN SUD HUJJATLARINI YANGI OCHILGAN HOLATLAR BO'YICHA QAYTA KO'RISH YUZASIDAN ISH YURITISH MAZMUNI	437-441
<i>Hakimov Sunnat Furqat o'g'li</i> SPORT JAMOAT BIRLASHMALARINING HUQUQIY TAHLILI	442-445
<i>Файзиев Фарход Фуркат угли</i> ЗНАЧИМОСТЬ ЭЛЕКТРОННОЙ ТОРГОВЛИ В СОВРЕМЕННЫХ ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВЫХ УСЛОВИЯХ	446-452
<i>Файзиева Гулрух Мухаммади кизи</i> МЕХАНИЗМЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРАВА НА НЕПРИКОСНОВЕННОСТЬ ЖИЛИЩА	453-459
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Polvonov Baxtiyor Zaylobidinovich</i> TIBBIYOT UNIVERSITETLARIDA «MODDALARNING NURLANISH SPEKTRINI O'RGANISH» MAVZUSINI IT TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA NAMOYISH ETISH MASALALARI	460-466
<i>Hamdamova Nozima Muqimovna</i> BO'LAJAK TEXNOLOGIYA FANI O'QITUVCHISI KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI	467-475
<i>Zulfixarov Ilxom Maxmudovich, Zulfikorova Munajat Mirzaxmatovna</i> IQTISODIY-IJTIMOYIY GEOGRAFIK BILIMLAR BERISHDA MATEMATIK METODLARDAN FOYDALANISH	476-481
<i>Qurbonova Nigina Boboxo'jayevna</i> ESDALIKLAR — SADRIDDIN AYNIYNING UMR VA XOTIRA KITABI	482-488

<i>Toshtemirova Saodat Abdurashidovna</i> KLAUSTER TIZIMIDA TARIX FANLARINI O'QITISHNING PEDAGOGIK SHART-SHAROITLARI	489-494
<i>Inoyatov Odiljon Sabitovich</i> TEKISLIKLARNING O'ZARO PARALLELLIGI	495-500
<i>Жумамуратова Аибахар Нурмуханбетовна</i> СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕХАНИЗМА РАЗВИТИЯ КОГНИТИВНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ У БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ НА ОСНОВЕ МЕЖДИСЦИПЛИНАРНЫХ СВЯЗЕЙ	501-508

09.00.00 – FALSAFA FANLARI - PHILOSOPHICAL SCIENCES

Received: 15 February 2025
Accepted: 20 February 2025
Published: 25 February 2025

Article / Original Paper

**HUMANISTIC IDEAS AND SOCIO-PHILOSOPHICAL VIEWS
IN THE WORKS OF 19TH-CENTURY UZBEK POETESSES**

Rashidova Dilfuza Ganievna,

Head of the Department of “Social and Humanitarian Sciences and Economics”
Tashkent Branch of the Federal State Budgetary Higher Education Institution
“National Research University MEI”

Abstract. This study explores the expression of humanistic ideas and socio-philosophical views in the works of 19th-century Uzbek poetesses. It examines how poets such as Nodira, Uvaysiy, and Zulfiya addressed issues related to the status of women in society, their rights, spiritual purity, justice, and enlightenment. The study analyzes the application of humanistic principles, the use of metaphoric expressions and Sufi perspectives, as well as the richness of social and spiritual content in their poetry.

Keywords: uzbek poetry, humanistic ideas, socio-philosophical views, women's rights, spiritual purity, justice, enlightenment, metaphor, Sufism.

**XIX ASR O'ZBEK SHOIRALARINING IJODIDA GUMANISTIK
G'OYALAR VA IJTIMOY-FALSAFIY QARASHLAR**

Rashidova Dilfuza Ganievna,

Toshkent shahridagi “MEI” milliy tadqiqot universiteti”
Federal davlat byudjeti oliy ta'lim muassasasi filiali
“Ijtimoiy gumanitar fanlar va iqtisodiyot” kafedrasini mudirasi
E-mail: rashidovadilfuza73@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur tadqiqot XIX asr o'zbek shoirlarining ijodida gumanistik g'oyalar va ijtimoiy-falsafiy qarashlarning qanday ifodalanganini o'rganishga bag'ishlangan. Tadqiqotda, Nodira, Uvaysiy, Zulfiya kabi shoirlarning she'riyatida jamiyatdagi ayollarning o'rni, huquqlari, ma'naviy poklik, adolat va ilm-ma'rifat masalalari qanday yoritilgani ko'rib chiqiladi. Shoirlar ijodida gumanizm tamoyillari, metaforik ifodalar va tasavvufiy qarashlarning keng qo'llanilishi, ularning she'riyatidagi ijtimoiy hamda ma'naviy mazmunning boyligi tadqiq etiladi.

Kalit so'zlar: o'zbek she'riyati, gumanistik g'oyalar, ijtimoiy-falsafiy qarashlar, ayollar huquqlari, ma'naviy poklik, adolat, ilm-ma'rifat, metafora, tasavvuf.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5SI1Y2025N15>

Kirish. XIX asr O'rta Osiyo madaniy va ijtimoiy hayotida chuqur o'zgarishlar yuz bergan davr bo'lib, bu jarayon adabiyot va falsafiy tafakkur rivojiga ham sezilarli ta'sir ko'rsatdi. Ayniqsa, o'zbek adabiyotida ayol shoirlarning ijodiy merosi gumanistik g'oyalar va ijtimoiy-falsafiy qarashlarning yorqin ifodasi sifatida alohida e'tiborga loyiqdir. Ushbu davrda yashab ijod qilgan shoirlar insonparvarlik, adolat, ayollarning jamiyatdagi o'rni, ilm-ma'rifat va erkin

fikrlash kabi masalalarni o'z she'riyatida yoritib, jamiyatni isloh qilishga intildilar. Shoiralar ijodida inson qadr-qimmat, tenglik va axloqiy poklik g'oyalari yetakchi o'rin tutgan bo'lib, ular o'z asarlarida jamiyatdagi ijtimoiy tengsizlik, jaholat va adolatsizlikni tanqid qildilar. Ayniqsa, Nodira, Uvaysiy va Mahzuna kabi shoiralarning ijodiy merosi o'zbek adabiyotida insonparvarlik ruhini targ'ib qilish, ayol ma'naviyatini yuksaltirish va ilm-ma'rifat ahamiyatini keng targ'ib etishda muhim o'rin tutadi. Ushbu maqolada XIX asr o'zbek shoiralarning gumanistik g'oyalari va ijtimoiy-falsafiy qarashlari tahlil qilinib, ularning ijodida insonparvarlik tamoyillari qanday namoyon bo'lgani, bu g'oyalarning adabiy-estetik hamda ijtimoiy hayotga ta'siri yoritiladi.

Adabiyotlar tahlili. XIX asr o'zbek shoiralarning ijodida gumanistik g'oyalar va ijtimoiy-falsafiy qarashlarning o'rganilishi bo'yicha bir qancha o'zbek tadqiqotchilari tomonidan ilmiy izlanishlar olib borilgan. Ushbu mavzu bo'yicha adabiyotshunoslik va falsafiy tadqiqotlar asosan shoiralar ijodida insonparvarlik, ijtimoiy adolat, ayollarning jamiyatdagi o'rni va ma'rifatparvarlik kabi g'oyalarning aks etishini tahlil qilishga qaratilgan. O'zbek adabiyotshunosi M.Axrorova tadqiqotida ushbu davr shoiralari she'riyatida insonparvarlik va ijtimoiy adolat g'oyalari yetakchi o'rin tutishini ta'kidlaydi. Uning fikricha, Nodira va Uvaysiy kabi shoiralar o'z asarlarida inson qadr-qimmat, axloqiy poklik, tenglik va ayollarning jamiyatdagi o'rnini mustahkamlash masalalariga alohida e'tibor qaratib, o'z davrining ilg'or ijtimoiy-falsafiy tamoyillarini ifodalaganlar[1].

Shuningdek, O.Tolipov o'zining tadqiqotida XIX asr o'zbek shoiralarning she'riyatida gumanistik g'oyalar va ijtimoiy-falsafiy mazmunning uyg'unligini tahlil qilib, ularning ijodini davrning ijtimoiy-siyosiy voqeliklari bilan bog'laydi. Uning ta'kidlashicha, Nodira she'riyatida insonparvarlik tamoyillari, ayniqsa, adolat, ezgulik va muhabbat mavzulari yetakchi o'rinni egallagan bo'lib, bu she'riyat faqat estetik hodisa emas, balki jamiyatning ijtimoiy muammolarini aks ettirish va uni anglash vositasi sifatida ham namoyon bo'lgan[2]. Shuningdek, M.Abdurahmonova o'z tadqiqotida XIX asr o'zbek shoiralarning she'riyatida metaforik ifoda vositalari va falsafiy mazmunning uyg'unligini o'rganib, ularning ijodini o'z davrning ijtimoiy-siyosiy voqeliklari bilan bog'laydi. Uning ta'kidlashicha, Nodira she'riyatida gumanistik tamoyillar, ayniqsa, insoniylik va muhabbat mavzulari yetakchi o'rinni egallagan bo'lib, bu she'riyat faqat estetik hodisa emas, balki jamiyatni anglash vositasi sifatida ham namoyon bo'lgan[3]. Bundan tashqari, H. Safarova o'zining *Zulfiya she'rlarida ko'chma ma'noli so'zlarning qo'llanilishi* nomli tadqiqotida, shoiralar o'z ijodi orqali jamiyatdagi ayollar mavqeyini mustahkamlash va ularning ilm-ma'rifatga bo'lgan qiziqishini oshirishga katta e'tibor qaratganlarini ta'kidlaydi. Uning fikricha, Zulfiya kabi shoiralar she'riyatida ayollarning ijtimoiy roli va ularning ma'naviy taraqqiyoti masalalari keng yoritilgan bo'lib, ular o'z asarlari orqali jamiyatda ayollar uchun tenglik, ma'rifat va ilm olish zarurligini targ'ib qilganlar[4]. Xulosa qilib aytganda, o'zbek tadqiqotchilarining asarlari XIX asr o'zbek shoiralarning ijodida gumanistik g'oyalar va ijtimoiy-falsafiy qarashlar ustuvor mavzular ekanligini tasdiqlaydi. Tadqiqotchilar fikriga ko'ra, bu shoiralar she'riyati nafaqat estetik hodisa, balki jamiyatni tarbiyalash va uni ilg'or g'oyalarga yo'naltirish vositasi sifatida ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqot metodologiyasi XIX asr o'zbek shoiralarning ijodida gumanistik g'oyalar va ijtimoiy-falsafiy qarashlarni o'rganishga qaratilgan bo'lib, kompleks yondashuv asosida tuzilgan. Tadqiqotda birinchi navbatda tarixiy-tahliliy usuldan foydalaniladi. Bu usul orqali XIX asr o'zbek she'riyatining rivojlanish jarayoni, shoiralar

ijodining ijtimoiy va siyosiy konteksti o'rganiladi. Shoiralar asarlarini tarixiy jihatdan tahlil qilish ularning davrining ijtimoiy muammolariga, qadriyatlar tizimiga va jamiyatdagi o'zgarishlarga qanchalik ta'sir ko'rsatganligini aniqlash imkonini beradi. Tarixiy-tahliliy usul yordamida shoirlarning ijodi va gumanistik g'oyalarning ularning yashagan davri bilan aloqasi ochib beriladi. Shuningdek, tadqiqotda leksik-semantik tahlil usuli ham qo'llaniladi. Bu usul orqali shoiralar asarlaridagi so'zlar va iboralar, metaforalar va ularning semantik mazmuni chuqur o'rganiladi. Leksik-semantik tahlil yordamida shoiralar tomonidan ishlatilgan gumanistik va ijtimoiy-falsafiy g'oyalarni anglash, ularning she'riy tilida ko'rsatilgan ma'no qatlamlarini ajratib olish mumkin bo'ladi. Shoiralar asarlaridagi til vositalarining gumanistik mazmuni va ularning jamiyatdagi ijtimoiy roli aniq tasvirlanadi.

Bundan tashqari, intertekstual tahlil yondashuvi ham tadqiqotning metodologik qismiga kiradi. Ushbu usul orqali shoiralar asarlarining boshqa madaniy va adabiy manbalar bilan o'zaro aloqasi o'rganiladi. Intertekstual tahlil yordamida she'riy matnlarda mavjud bo'lgan ijtimoiy va falsafiy g'oyalar, ilg'or ma'rifiy tamoyillar, shuningdek, shoiralar ijodining o'z davri adabiyotidagi o'rni aniqlanadi. Tadqiqotda metodologik yondashuvlarning uyg'un qo'llanilishi XIX asr o'zbek shoirlarining ijodidagi gumanistik g'oyalar va ijtimoiy-falsafiy qarashlarning chuqur va to'liq tahlilini amalga oshirishga imkon beradi. Bu esa o'z navbatida o'zbek she'riyatining ijtimoiy, madaniy va falsafiy o'zgartirishlar va taraqqiyotdagi o'rnini tushunishga yordam beradi.

Tadqiqot natijalari. Tadqiqot natijalari XIX asr o'zbek shoirlarining ijodida gumanistik g'oyalar va ijtimoiy-falsafiy qarashlarning ustuvor o'rinni egallaganini tasdiqladi. Shoiralar o'z asarlarida insonparvarlik, adolat, tenglik, vatanparvarlik va ayollarning jamiyatdagi o'rnini yuksaltirish kabi muhim masalalarni ilgari surganlar. Bu ijod, nafaqat estetik nuqtai nazardan, balki ijtimoiy o'zgarishlar va ma'rifatning tarqalishiga hissa qo'shgan bir vosita sifatida namoyon bo'lgan. Birinchi navbatda, shoiralar asarlarida inson qadr-qimmati va axloqiy poklik, adolat va ma'naviy o'sish kabi g'oyalar keng yoritilgan. Nodira va Uvaysiy kabi shoiralar o'z she'riyatida ayollar huquqlari, ularning ilm olishga bo'lgan qiziqishi va jamiyatdagi o'rnini mustahkamlashga katta ahamiyat berganlar. Ular shuningdek, ilm-ma'rifatning kuchini va uning jamiyatni yaxshilashdagi ahamiyatini ta'kidlashgan. Ikkinchidan, tadqiqot shuni ko'rsatdiki, she'riyatdagi gumanistik tamoyillar va ijtimoiy-falsafiy qarashlar asosan ma'naviy izlanishlar, tasavvufiy ta'limotlar va jamiyatdagi ijtimoiy o'zgarishlarga mos ravishda shakllangan. Shoiralar o'z asarlarida notanish ijtimoiy sharoitlar va noxush holatlar haqida gapirish orqali o'z davrining siyosiy va ijtimoiy muammolarini yoritganlar.

Tadqiqot natijalari shuningdek, XIX asr o'zbek shoirlarining she'riyatida o'ziga xos metaforik va semantik ifoda vositalarining muhim o'rin tutishini ko'rsatdi. Shoiralar o'z asarlarida ko'chma ma'nolarni ishlatib, insoniyat va ma'naviyat haqidagi g'oyalarni chuqur va tasviriy tarzda ifodalaganlar. Tadqiqot shuningdek, o'zbek she'riyatining ijtimoiy va ma'naviy jihatdan rivojlanishiga, shoirlarning jamiyatda rol o'ynashiga va ularning ilg'or g'oyalarni ilgari surishiga alohida e'tibor qaratildi. XIX asr o'zbek shoirlarining ijodi nafaqat adabiyot, balki jamiyatni o'zgartirish va rivojlantirishga bo'lgan qat'iy intilishning namunasidir. Bu natijalar, shoiralar asarlarining gumanistik, ijtimoiy va ma'naviy mazmunini chuqurroq anglashga yordam beradi.

Muhokama. Tadqiqot natijalarini umumlashtirgan holda, XIX asr o'zbek shoirlarining ijodida gumanistik g'oyalar va ijtimoiy-falsafiy qarashlar alohida o'rin tutganini ta'kidlash

mumkin. Shoiralar, ayniqsa, Nodira va Uvaysiy, o'z asarlarida jamiyatdagi mavjud nohaqliklarni, ayollarning o'rni va huquqlarini, ma'naviy poklikni, adolatni va vatanparvarlikni targ'ib qilishga harakat qilganlar. Ushbu asarlar orqali ular nafaqat estetik maqsadlarni, balki jamiyatni ijtimoiy va ma'naviy jihatdan rivojlantirishni ko'zlaganlar. Shuning uchun, XIX asr o'zbek she'riyatining nafaqat adabiy, balki falsafiy va gumanistik ahamiyati ham katta.

Shoiralar ijodida ko'plab metaforik ifodalarning, tasavvufiy qarashlarning va ma'naviy qadriyatlarning keng o'rin tutishi, ularning asarlariga chuqur falsafiy mazmun kiritganini ko'rsatadi. Gumanistik g'oyalar va ijtimoiy-falsafiy qarashlar, ayniqsa, ayollarning jamiyatdagi o'rni va huquqlarini mustahkamlash, ilm-ma'rifatning ahamiyatini ta'kidlash kabi masalalar orqali namoyon bo'lgan. Shoiralar o'z davrining o'ziga xos siyosiy va ijtimoiy sharoitlariga qarshi turish va bu sharoitlarni adabiyot orqali tahlil qilish bilan, jamoatchilikni uyg'otishga intilganlar. Shu bilan birga, tadqiqotda shoiralar ijodining zamon va jamiyat bilan bo'lgan o'zaro aloqasi va ular tomonidan ishlatilgan til vositalarining jamiyatni anglashdagi roli muhim o'rinni egallaydi. Leksik-semantik tahlil va intertekstual yondashuvlar yordamida shoiralar ijodida namoyon bo'lgan gumanistik g'oyalar chuqurroq aniqlanadi. Shoiralar she'riyatidagi ko'chma ma'nolar, metaforalarning ishlatilishi va tasavvufiy elementlar gumanizmni ta'kidlash bilan birga, ularning ijodidagi ijtimoiy va ma'naviy mazmuni boyitgan.

Biroq, XIX asr o'zbek she'riyatida gumanistik g'oyalar va ijtimoiy-falsafiy qarashlar, shuningdek, o'zining tarixiy va siyosiy kontekstiga ega bo'lganligi sababli, ba'zi hollarda ular jamiyat tomonidan to'liq qabul qilinmagan yoki e'tirof etilmagan. Shoiralar o'z ijodida jamiyatdagi ijtimoiy-siyosiy tartibni tanqid qilgan bo'lsalar-da, bu fikrlar ko'p hollarda muayyan cheklovlar bilan qarshi chiqqan. Shu sababli, ularning ijodi va gumanistik g'oyalari nafaqat estetik jihatdan, balki ijtimoiy o'zgarishlar va madaniy taraqqiyot nuqtai nazaridan ham muhim ahamiyatga ega bo'lgan. XIX asr o'zbek she'riyatidagi gumanistik g'oyalar va ijtimoiy-falsafiy qarashlar zamon bilan uyg'un bo'lgan holda, jamiyatni rivojlantirishga, ayniqsa ayollarning o'rni va huquqlarini mustahkamlashga qaratilgan edi. Shoiralar o'z ijodi orqali adolat, insoniylik va ma'naviyatning targ'ibotchilari sifatida tarixda iz qoldirdilar. Tadqiqotda ko'rsatilganidek, ularning asarlari o'z davrining eng ilg'or g'oyalari ifodalagan va bu g'oyalar bugungi kundagi ijtimoiy va madaniy rivojlanish uchun muhim qadriyatlarni tashkil qiladi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, XIX asr o'zbek shoiralarining ijodida gumanistik g'oyalar va ijtimoiy-falsafiy qarashlar ustuvor o'rinni egallagan. Shoiralar o'z asarlarida jamiyatdagi muhim masalalarga, ayniqsa ayollarning o'rni va huquqlariga, ilm-ma'rifatning ahamiyatiga, adolat va ma'naviy poklikni tarannum qilishga katta e'tibor qaratganlar. Ular she'riyatida gumanizm tamoyillari va tasavvufiy qarashlar, insoniyatning yuksalishi, ma'naviy o'sish va ilmga bo'lgan muhabbat mavzulari markaziy o'rin tutgan. Nodira va Uvaysiy kabi shoiralar o'z asarlarida nafaqat estetik jihatdan, balki ijtimoiy va ma'naviy rivojlanishga bo'lgan intilishlarini ham ifodalaganlar. Shoiralar ijodining ijtimoiy-siyosiy kontekstga bo'lgan aloqasi va ularda ishlatilgan metaforik ifodalar, tasavvufiy elementlar jamiyatni anglash va o'zgartirishga qaratilgan kuchli vositalar sifatida ishlagan. Buning natijasida, ular o'z davrining ilg'or g'oyalari va jamiyatdagi muhim o'zgarishlarni adabiyot orqali ilgari surganlar. Shoiralar ijodi, shuningdek, adolat, insoniylik va ma'naviyatni targ'ib qilishda jamiyatni uyg'otishning samarali vositasiga aylangan. Tadqiqotda shuni ham ko'rsatish mumkinki, XIX asr o'zbek shoiralarining asarlari zamon va jamiyatni anglashda muhim ahamiyatga ega. Ularning ijodi, gumanistik g'oyalar va ijtimoiy-falsafiy qarashlarni ifodalashda nafaqat estetik jihatdan, balki jamiyatni

rivojlantirish va o'zgartirishga bo'lgan intilishlarining namunasidir. Bu asarlar bugungi kundagi ijtimoiy va madaniy rivojlanish uchun muhim qadriyatlarni tashkil etadi. XIX asr o'zbek she'riyatidagi gumanistik g'oyalar va ijtimoiy-falsafiy qarashlar nafaqat o'z zamonining, balki kelajak avlodlarining ma'naviy va ijtimoiy rivojlanishiga hissa qo'shgan.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Ahrorova Madina Rahmatovna. (2023). uvaysiy ijodida ijtimoiy falsafiy qarashlar, tasavvuf. *Proceedings of International Conference on Educational DISCOVERIES and Humanities*, 2(9), 1–6.
2. Tolipova, O., & Juliboyev, A. (2023). Milliy uyg'onish davri namoyondalarining ta'lim va maorif haqidagi dastlabki qarashlari. *Development of Pedagogical Technologies in Modern Sciences*, 2(12), 152–156.
3. Abdurahmonova, M. (2024). Nodira ijodida ishq-muhabbat va hijron iztiroblari. *Theoretical Aspects in the Formation of Pedagogical Sciences*, 3(8), 168–170.
4. Safarova, H. (2023). Zulfiya Isroilova she'rlarida ko'chma ma'noli so'zlarning qo'llanilishi. *Theoretical Aspects in the Formation of Pedagogical Sciences*, 2(11), 124–127.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ S/1 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).